

สถานการณ์ทิศทาง แนวโน้มในอนาคต 10 ปี ด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เอกสารนำเข้า Workshop ครั้งที่ 1 : SWOT Analysis วันที่ 30 พฤศจิกายน 2563
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งยุทธศาสตร์ฉบับล่าสุดมีกำหนดระยะเวลา 10 ปี ครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2564 ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ฉบับปัจจุบันใกล้จะถึงกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดแล้ว ทาง สสส. จึงต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ขึ้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์จะต้องอาศัยการวิเคราะห์ศึกษาสถานการณ์ของประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งทิศทางและแนวโน้มที่สำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพของคนไทย ตลอดจนการพิจารณาปัจจัยกระทบอื่น ๆ ที่มีอาจจะคาดเดาได้โดยอาศัยข้อมูลเฉพาะในอดีต

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์อนาคตในมิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่น่าจะมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพของคนไทย ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในแนวโน้มทิศทางความเป็นไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีผลผลิตของงานวิจัยในรูปของผลสังเคราะห์ประเด็นที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตที่ควรจะต้องพิจารณาถึงเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของ สสส. ต่อไป

โดยวิธีการศึกษาจะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์อาศัยการสังเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ร่วมกับการถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิออกมาเป็นรายประเด็น โดยใช้ปัจจัยตามกรอบ STEEPV ของ มูลนิธิฝึกอบรมยุโรป (European Training Foundation: ETF) ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยทางด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง และปัจจัยทางด้านคุณค่า

ผลการศึกษาพบว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตสำหรับประเทศไทย ปัจจัยภายนอกกำลังเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากต่อทั้งเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่และสุขภาพของคนไทย โดยโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยี การต่อสู้กันในการเมืองระหว่างประเทศผ่านสงครามทางการค้า และการเปลี่ยนแปลงของอุดมการณ์การค้าเสรีกับทุกประเทศในโลก มาเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนให้มากที่สุดของแต่ละประเทศและหันมามุ่งเน้นในการเจรจาทวิภาคีกับพหุภาคีแทน ซึ่งผลกระทบที่สำคัญในส่วนนี้ ทำให้การผลักดันแนวคิดขององค์กรที่สำคัญในระดับสากลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมีพลังที่อ่อนแอลง ได้แก่ การผลักดันเรื่องปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาพ การผลักดันเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การแก้ไขเรื่องปัญหาสภาพอากาศแปรปรวน และการพัฒนาความร่วมมือตามกรอบประชาคมอาเซียน

ปัญหาโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเป็นตัวเร่งกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทำให้ทุกคนในสังคมต้องปรับตัวให้ทัน ซึ่งเมื่อมองย้อนประสบการณ์จากประวัติศาสตร์จะพบว่า การเปลี่ยนแปลงจะนำมาซึ่งความทุกข์ยาก บางกลุ่มประชากรต้องการแรงสนับสนุนให้สามารถที่จะอยู่คงอยู่ได้ในรถไฟขบวนแห่งการพัฒนา ในขณะที่บางกลุ่ม

ประชากรจะกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงทางด้านสุขภาพ กลุ่มที่เคยเป็นประสบกับปัญหาตั้งแต่ต้นก็มักจะพบว่าเกิดปัญหาในระดับที่รุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

คนไทยในปัจจุบันบางส่วนยังคงมีค่านิยมแบบดั้งเดิมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและเป็นอุปสรรคต่อการมีสุขภาพที่ดี ในขณะที่คนรุ่นใหม่เริ่มมีค่านิยมแบบใหม่และบทบาทของศาสนาในการเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวที่น้อยลง แต่ก็ยังพบว่ามีความเชื่อที่ผิดหรือเกิดขึ้นใหม่ที่ควรหนุนเสริม แต่กระนั้น คนไทยโดยมากยังไม่พร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ทันกับโลกอนาคต ด้วยการขาดความรู้ที่เหมาะสม การขาดการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน ข้อจำกัดในการเข้าถึงและคุณภาพทางการศึกษา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ทำให้ประเทศติดอยู่ในกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่ไม่สามารถสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังประสบกับปัญหาสังคมสูงวัยที่กลุ่มประชากรที่เกิดมารุ่นใหม่เริ่มมีจำนวนลดลง ในขณะที่กลุ่มประชากรสูงอายุมีอายุขัยที่ยืนยาวมากขึ้น เรียกได้ว่าสังคมไทยกำลังจะเกิดปัญหาแก่ก่อนรวย จึงติดกับดักการพัฒนาที่พึ่งพาแต่รายได้จากการส่งออกและการท่องเที่ยว การส่งออกต้องเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้น การอาศัยแรงงานต่างชาติ และการพึ่งพาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอัตราเจริญเติบโตที่ชะลอลงจากปัญหาโควิด-19 โดยยังไม่รู้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด จึงเป็นเหตุทำให้คนไทยต้องพึ่งพาการจัตุรัสสวัสดิการจากภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ แต่กระนั้นภาครัฐก็มีขีดจำกัดทางการคลังจึงไม่สามารถที่จะช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่มากนัก

ในระดับครัวเรือนเมื่อแยกตามกลุ่มอายุ พบประเด็นปัญหาทางด้านสังคมที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม อาทิ กลุ่มเด็กอายุ 0-6 ปี ยังมีบางส่วนที่มีสุขภาพอนามัยไม่เหมาะสม กลุ่มอายุ 7-14 ปี เผชิญปัญหาเด็กตกหล่นทางการศึกษา ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว กลุ่มอายุ 15-39 ปี พบกับปัญหาว่างงาน ปัญหาการทำงานต่ำกว่าศักยภาพ ปัญหาการดูแลสุขภาพสำหรับอาชีพกลุ่มใหม่ กลุ่มอายุ 40-59 ปี ต้องการการวางแผนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ กลุ่มประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ต้องการมีงานทำเพราะมีรายได้ไม่เพียงพอ ต้องการสวัสดิการจากภาครัฐในระดับที่เหมาะสม ตลอดจนการดูแลจัดการชีวิตให้ชะลอการเปลี่ยนสถานะจากติดสังคมไปเป็นติดบ้าน ติดบ้านไปเป็นติดเตียง และการดูแลในช่วงบั้นปลายของชีวิต

นอกจากนี้ ยังพบว่าสังคมไทยยังมีปัญหาเดิม ๆ ที่เคยเกิดมาแล้วในอดีต แต่บางส่วนจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ประกอบไปด้วย ปัญหาเหล้า บุหรี่ การพนัน ปัญหาหนี้สิน ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ปัญหาอาชญากรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ปัญหาอุบัติเหตุทั้งบนท้องถนนและในสถานที่ทำงาน ไปจนถึงการมีกลุ่มเปราะบางทางด้านสุขภาพ อาทิ เช่น กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ต้องขัง กลุ่มคนไร้บ้าน กลุ่มคนชาติพันธุ์และผู้มีปัญหาสถานะบุคคล กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ที่สำคัญความพยายามของภาครัฐในการผลักดันเศรษฐกิจให้พ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง อาจส่งผลกระทบต่อบางชุมชน ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติที่เข้ามาช่วยทำงานในหลากหลายอุตสาหกรรมและในภาคบริการ ซึ่งทำให้การหนุนเสริมด้านสุขภาพสำหรับแรงงานเหล่านี้จะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ

ท้ายที่สุด ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ และยังส่งผลทำให้กลไกทางการเมืองในการตอบสนองต่อเสียงของประชาชนอ่อนแอลง ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง และกลไกการพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นต่างก็มีประสิทธิภาพอย่างจำกัด นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ปัญหาภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาละอองฝุ่น PM 2.5 ที่จะถาโถมเข้ามาซ้ำเติมเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของประชากรเพิ่มเติมทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับ สสส. ในภาพรวม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในฐานะที่เป็นองค์กรที่สำคัญของสังคม ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ทุกคนบนแผ่นดินไทยมีขีดความสามารถ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อสุขภาพ” สามารถเข้ามาจับบทบาทในการสนับสนุนงานและช่วยขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อแก้ไขปัจจัยเสี่ยงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนสร้างสรรค์โอกาสให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาสุขภาพให้กับสังคมไทย

การดำเนินการของ สสส. ในรอบ 10 ปีข้างหน้า ควรจะเริ่มต้นจาก การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ที่ชัดเจน ลดน้ำหนักของการทำงานแบบแยกส่วนลง ภาพอนาคตควรจะมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาที่ชัดเจน ต้องมองกลไกทางสังคมแบบเป็นระบบ ตั้งแต่ ปัจเจก ครอบครัว กลุ่มทางสังคม กลุ่มชุมชน/หน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ ข้าราชการ ไปจนถึงผู้กำหนดนโยบาย และต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายข้างต้น ทำให้เกิดการเป็นผู้นำในการกำหนดวาระร่วมกัน การทำงานร่วมกัน การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน การให้ความเห็นข้อเสนอแนะ และการให้ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของร่วมกัน จุดสำคัญก็คือ เป้าหมายควรจะเป็นเป้าหมายที่ใหญ่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก แต่บางส่วนอาจจะเป็น quick win ได้

แนวทางในการแก้ปัญหา ควรจะพุ่งเป้าให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นเป้าหมายมากกว่ารูปแบบที่ถูกต้อง เรียกว่าเน้น substance มากกว่า form เปิดกว้างในการสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้เพิ่มมากขึ้น และการสนับสนุนการวิจัยควรจะทำให้ความสมดุลระหว่าง กลุ่มภาคีเดิมที่มีประสบการณ์และเครือข่าย กับกลุ่มภาคีใหม่ที่มีพลังของความสดใหม่และความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการเลือกตั้งเอากลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมเพิ่มเติมความหลากหลายทางด้านความคิดและการคิดนอกกรอบให้มากยิ่งขึ้น

ทิศทางในการแก้ไขปัญหา ควรจะมีการคิดค้นวิธีการใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมๆ หรือนำเสนอการปรับเปลี่ยนนโยบายที่เป็นหัวใจหลักในการแก้ไขปัญหา เช่น การสนับสนุนนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา การออกแบบนโยบายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎระเบียบ/กฎหมายที่เป็นอุปสรรค หรือเพื่อหนุนเสริมสุขภาพของคนไทย นอกจากนี้ สสส. ควรจะเริ่มสนับสนุนการขยายผลจากต้นแบบที่มีอยู่ให้มีการปรับใช้อย่างแพร่หลาย

ท้ายที่สุด สสส. ควรจะต้องมีการพัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลเพื่อสร้างกลไกความรับผิดชอบ การประเมินวัดผลสำเร็จควรจะต้องมีกลไกการประเมินทั้งปัจจัยผลผลิต (จำนวนต้นแบบ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย) ปัจจัยผลลัพธ์/ผลกระทบ (ทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลการศึกษาวิจัย ผลการประเมินความสำเร็จของต้นแบบ การขยายผลไปสู่กลุ่มอื่นๆในวงกว้าง เป็นต้น) ผลการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร? ตัวอย่างเช่น โครงการที่ล้มเหลวในการแก้ไขปัญหา โดยสิ้นเชิงอาจจะไม่สานต่อให้ทำการวิจัย โครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จแต่มีศักยภาพในการต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหาควรจะมีการสานต่อให้ทำการวิจัย โครงการที่ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาควรจะมีการรวบรวมเอาไว้เป็นชุดข้อเสนอแนะที่พร้อมจะนำเสนอเมื่อเงื่อนไขทางการเมืองเอื้ออำนวย โครงการที่ประสบความสำเร็จควรจะมีการพิจารณาต่อยอดเพิ่มเติมให้เกิดการขยายโครงการ หรือขยายผลไปเป็นโครงการในพื้นที่อื่นๆอย่างกว้างขวาง ท้ายที่สุด โครงการต่างๆ ควรจะมีจุดสิ้นสุดของโครงการที่ชัดเจน เป็นเป้าประสงค์ หมายถึงการหาช่องทางการเงินเพื่อสนับสนุนอย่างยั่งยืน พร้อมกับลดบทบาทของ สสส. ลงมาอยู่ในฐานะผู้ให้การสนับสนุน ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสาน และ/หรือเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับ สสส. ในภาคปฏิบัติ

ปัจจุบันนอกจากสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงแล้ว ยังมีปัญหาโควิด-19 ที่เข้ามากระทบสุขภาพของคนไทยอีกด้วย การดำเนินงานของ สสส. ในภาคปฏิบัติจึงควรจะมีการจำแนกออกเป็น 2 เส้นทาง คือ แผนการหนุนเสริมสุขภาพสำหรับคนไทยในช่วงโควิด-19 และแผนการหนุนเสริมสุขภาพในระยะ 10 ปีข้างหน้าที่มีมุ่งเน้นตอบโจทย์ในระยะยาว

แผนการหนุนเสริมสุขภาพสำหรับคนไทยในช่วงโควิด-19 ควรเริ่มดำเนินการได้ทันทีและสิ้นสุดลงไปเมื่อสถานการณ์โควิด-19 เริ่มคลี่คลายจนไม่กระทบกับสุขภาพของประชาชน โดยมีช่องว่างในการดำเนินการที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. การสื่อสารข้อมูลให้สังคมได้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมการแพร่ระบาด แต่ไม่สร้างการตื่นตระหนกให้เกิดความหวาดกลัวมากเกินไปจนทำให้เศรษฐกิจไม่สามารถที่จะขับเคลื่อนต่อไปได้
2. การสร้างองค์ความรู้ต้นแบบในทางปฏิบัติที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้ชีวิตแบบใหม่เพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหาโควิด-19 ในระยะยาว เพื่อเตรียมความพร้อมหากปัญหาโควิด-19 มีจุดสิ้นสุดที่ยาวนานหรืออาจจะเป็นปัญหาที่กลับมาเกิดขึ้นซ้ำได้ในอนาคต
3. การเข้ามาช่วยเติมเต็มเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้นโยบายภาครัฐสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบให้ได้ครอบคลุมมากที่สุด
4. การสร้างต้นแบบ ที่ให้ข้อมูล ความรู้ หลักปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง หรือลดขนาดของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากโควิด-19 อาทิ เช่น ความรุนแรงในบ้าน ปัญหาการท้องไม่พร้อม ตลอดจนการส่งต่อข้อมูลปัญหาไปยังหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ และการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม (ขยะหน้ากากอนามัย ขยะที่เกิดจากการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

5. ให้การช่วยเหลือประชากรกลุ่มเปราะบางจากโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีความเปราะบาง เดิมอยู่แล้ว แต่มีปัญหาโควิด-19 เข้ามาซ้ำเติมทำให้ปัญหาที่มีอยู่เดิมทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มครัวเรือนที่ยากจน กลุ่มคนที่มีหนี้สินนอกระบบ กลุ่มเด็กนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน กลุ่มผู้พิการที่ตกงานจากสภาพเศรษฐกิจในช่วงโควิด-19 เป็นต้น

6. เข้ามาสนับสนุนการสร้างกลไกการรับบริจาค ควรพัฒนาตัวกลางให้มีรูปแบบที่เหมาะสมและยั่งยืน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริจาค ตัวอย่างเช่น การใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการตั้งตู้ปันสุข หรือการผลักดันแนวคิดเรื่อง “ทานมีผลมาก” ตามหลักพระพุทธศาสนา ที่จะขึ้นอยู่กับ ทายกบริสุทธ์ (ผู้ให้) ปฏิภาหบริสุทธ์ (ผู้รับ) และไทยธรรมบริสุทธ์ (ของให้ทาน) เป็นต้น

แผนการหนุนเสริมสุขภาพในระยะ 10 ปีข้างหน้า ควรจะเริ่มต้นภายในปีแรก ด้วยการทบทวนบทบาทที่ผ่านมาขององค์กรว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีโครงการใดบ้างที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และผลสัมฤทธิ์ของแต่ละโครงการเป็นอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มกำหนดเป้าหมายขององค์กรในรอบ 10 ปีที่ชัดเจน และดึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันวิเคราะห์กำหนดประเด็นปัญหา และกรอบแนวทางในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้ง การผนวกเอาโครงการเดิมมาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาแผนการดำเนินงานขั้นต่อไป

เมื่อกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนได้แล้ว จึงทำการประสานหากิจกรรม/การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา หากเป็นประเด็นที่มีองค์ความรู้อยู่แล้ว โจทย์สำคัญจะอยู่ที่การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่ภาคปฏิบัติ แต่หากเป็นประเด็นที่ยังไม่มีองค์ความรู้ ก็ควรจะต้องสนับสนุนการวิจัยให้เกิดองค์ความรู้เสียก่อน ทั้งนี้ ในบางกรณี ประเด็นปัญหาอาจจะยังไม่มีคำตอบชัดเจนและต้องการงานวิจัยเพื่อค้นหาประเด็นปัญหาที่สามารถที่จะสนับสนุนงานวิจัยในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์ปัญหาที่เป็นได้

ในแต่ละปี ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นควรจะมีคำตอบชัดเจน หากเป็นการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล ควรจะมีการสังเคราะห์ปัญหาที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้เป็นประเด็นปัญหาต่อไปได้ หากเป็นงานวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ควรเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา สำหรับการวิจัยในภาคปฏิบัติ เช่นการวิจัยเชิงพื้นที่ที่สามารถที่จะมีการทำวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง แต่ควรจะมีผลสำเร็จที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี เช่น มีผู้เข้าร่วมมากขึ้น หรือมีการผลักดันไปในพื้นที่ใหม่ๆ หรือทั้งสองอย่าง และควรจะมีการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่ชัดเจน เช่น 3-5 ปี ซึ่งจะทำให้โครงการต้องใช้เวลาที่เหลืออยู่ในการรวบรวมข้อมูล ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์เพื่อที่จะหาแหล่งทุนสนับสนุนอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ต้นแบบโครงการในการแก้ไขปัญหา จึงควรมีลักษณะดังนี้

ปีที่ 1 รวบรวมข้อมูล และโครงการ สสส. ที่มีอยู่เดิมเพื่อกำหนดประเด็นปัญหา

ปีที่ 2 ศึกษาหาวิธีการในการแก้ไขปัญหา

ปีที่ 3-5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายสำเร็จทุกปี และมีเงื่อนไขการหยุดโครงการที่ชัดเจนตามผลการประเมิน

ปีที่ 6 รวบรวมข้อมูล นำเสนอผลสัมฤทธิ์ของโครงการและหาแหล่งทุนระยะยาวในการสนับสนุน

ประเด็นที่ สสส. ควรจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

1. การให้ความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงิน และการออมสำหรับอนาคต (financial literacy)
2. การสร้างภูมิคุ้มกันและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีมือถือและอินเทอร์เน็ต ทั้งการสนับสนุนการพัฒนาและนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยดูแลสุขภาพโดยตรง การสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล การศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะความสามารถ รวมไปถึงการสนับสนุนการเพิ่มช่องทางในการประกอบอาชีพ ในขณะเดียวกัน สสส. สามารถที่จะเข้ามาช่วยหนุนเสริมให้คนไทยก็มีภูมิคุ้มกันจากภัยอันตรายจากเทคโนโลยี ให้มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอที่จะตัดสินความถูกผิดจากข้อมูลที่ได้รับ ให้สามารถยับยั้งชั่งใจไม่ให้ถูกเทคโนโลยีเข้ามาครอบงำหรือทำอันตรายให้กับชีวิต
3. การแก้ไขปัญหาการเหล้า บุหรี่ โดยวิธีการใหม่ๆ เช่น การสนับสนุนการดื่มแต่พอดีโดยมีหลักฐานวิจัยมาสนับสนุนถึงความเหมาะสม การจัดทำ Alcohol Bureau หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบันทึกการบริโภคของบุคคลเพื่อกำกับดูแลความเสี่ยงของผู้บริโภค
4. การผลักดันสวัสดิการทางสังคมอย่างเหมาะสม และการเข้าถึงสวัสดิการอย่างทั่วถึง โดยในด้านหนึ่ง ภาครัฐมีข้อจำกัดทางด้านการคลังที่ไม่สามารถที่จะออกนโยบายสวัสดิการทางสังคมได้อย่างเสรี แต่สวัสดิการทางสังคมก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อที่จะตอบสนองต่อกลุ่มคนที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ หาก สสส. ได้รับข้อมูลประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากประชากรในแต่ละกลุ่ม จะทำให้ สสส. สามารถที่จะเข้ามาช่วยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน รูปแบบวิธีการในการช่วยเหลือ (เช่น จะเลือกให้สวัสดิการแบบถ้วนหน้า หรือการให้สวัสดิการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย) และช่วยนำเสนอข้อเสนอทางด้านสวัสดิการสังคมให้กับภาครัฐ เพื่อที่จะตอบโจทย์ทางด้านสังคมในช่วงที่กลไกทางการเมืองยังทำงานได้อย่างจำกัด ณ ขณะนี้
5. การเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่าง คนในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานกลาง และภาคธุรกิจ ให้เข้ามาร่วมมือกันในการตรวจสอบปัญหาสังคม และหาทางแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

